

УДК 342.92

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.3.29>**Оксана Поштаренко,***суддя Самарського районного суду міста Дніпропетровська,
аспірантка кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки
Університету державної фіскальної служби України*

ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УМОВАХ НОВОЇ ПАРАДИГМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Наприкінці XX – початку XXI століття розпочався період формування нової, пострадянської парадигми адміністративного права, якісного оновлення і зміни доктрини адміністративного права, орієнтації його на права та інтереси людей. У цей час питання адміністративної відповідальності набули ще більшої актуальності, що зумовлено, головним чином, зміною ролі адміністративного права у функціонуванні суспільства. Адміністративну відповідальність неможливо досліджувати у відриві від загальноправової юридичної відповідальності, яка перш за все є відповідальним ставленням особи до своїх обов'язків, відповідальністю за правильне виконання фізичною і юридичною особою покладених на них законом обов'язків. У разі дії суб'єкта всупереч нормативним вимогам наступає відповідальність ретроспективно з приводу вже скоєного правопорушення.

Сутністю адміністративної відповідальності, її головною якістю, що визначає її правову природу, є понесення правопорушником в установлених законом формах і порядку заходів адміністративного стягнення і заходів впливу, що застосовуються до неповнолітніх.

Зміст адміністративної відповідальності становлять: сукупність матеріальних і процесуальних адміністративно-правових норм, які встановлюють і визначають порядок реалізації адміністративної відповідальності, і правовідносини, які виникають на підставі цих норм під час провадження у справах про адміністративні правопорушення суб'єктом адміністративної юрисдикції, завдяки чому реалізується обов'язок особи, винної у вчиненні адміністративного проступку, перетерпіти передбачені чинним законодавством обмеження матеріального, морального чи організаційного характеру.

Адміністративна відповідальність – це формально закріплений у адміністративно-правових нормах (юридична підстава) різновид ретроспективної юридичної відповідальності – негативної адміністративно-правової реакції держави на порушення як адміністративно-правових норм, так і норм інших галузей права в різних сферах публічного адміністрування, яка виникає з моменту вчинення адміністративного правопорушення (фактична підстава) і знаходить своє відображення у конкретних матеріальних і процесуальних правовідносинах між правопорушником і державою, метою яких є понесення правопорушником в установлених законом формах і порядку заходів адміністративного стягнення.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, різновид юридичної відповідальності, сутність та зміст адміністративної відповідальності.

Постановка проблеми. Наприкінці XX – початку XXI століття під впливом кардинальних змін у суспільстві розпочався період формування нової, пострадянської парадигми адміністративного права, оскільки переміни у суспільстві неминуче зумовили якісне оновлення й зміну доктрини адміністративного права, орієнтацію його на права та інтереси людей, забезпечення гарантій їх ефективної реалізації та захисту [1, с. 11–12]. У цей час питання адміністративної відповідальності набули ще більшої актуальності, що зумовлено, головним чином, зміною ролі адміністративного права у житті суспільства.

Прийнятий у 1984 році Кодекс України про адміністративні правопорушення (надалі – КУпАП) [2], основний законодавчий акт адміністративно-деліктної сфери, не дав визначення адміністративної відповідальності, лише обмежився вказівкою у ст. 23 «Мета адміністративного стягнення» на те, що мірою відповідальності є адміністративне стягнення, яке застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим

правопорушником, так і іншими особами. Тобто поняття «адміністративна відповідальність» характеризується такими двома ознаками, як: адміністративне правопорушення та адміністративне стягнення. Відсутність визначення адміністративної відповідальності в КУпАП інколи призводить до неоднозначного тлумачення адміністративно-правових норм, породжує правову невизначеність. Тому виникає необхідність дослідження сутності, змісту і поняття «адміністративна відповідальність» у нових реаліях сьогодення, в умовах оновлення доктрини адміністративного права.

Аналіз останніх досліджень з цієї теми.

Методологічну основу сучасного розуміння сутності адміністративної відповідальності за законодавством України заклали наукові здобутки вчених-адміністративістів за період 60-тих – початку 90-тих років ХХ століття. Значний внесок у дослідження адміністративної відповідальності зробили такі вчені, як: В. С. Анджієвський, І. А. Тимченко, Д. М. Бахрах, Г. П. Бондаренко, І. О. Галаган, Е. Г. Герасіменко, Є. В. Додін, Л. В. Коваль, Б. М. Лазарев, О. Є. Луньов, І. В. Мартянов, О. М. Якуба та багато інших. Своєю науковою працею вони внесли значний вклад у розробку основних положень про адміністративну відповідальність і підготовку проектів кодифікованих актів, у розробку і прийняття у 1980 році Основ законодавства Союзу РСР про адміністративні правопорушення, а у 1984 році – Кодексу України про адміністративні правопорушення, що діє зі змінами і доповненнями і нині [3, с. 21].

В умовах сьогодення дослідженням теоретичних і практичних проблем адміністративної відповідальності в Україні займаються такі видатні вчені-адміністративісти, як: В. В. Гаращук, І. П. Голосніченко, І. Б. Коліушко, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, Д. М. Лук'янець та багато інших. Але, на нашу думку, під час дослідження цього складного і багатоаспектного явища потрібно враховувати також наукові здобутки дослідників юридичної відповідальності, різновидом якої є адміністративна відповідальність.

Метою статті є дослідження адміністративної відповідальності як різновиду юридичної відповідальності і висловлення власного розуміння щодо поняття, сутності та змісту цього феномена правової дійсності.

Виклад основного матеріалу. Адміністративну відповідальність неможливо досліджувати у відриві від загальноправової юридичної відповідальності, оскільки

вона є її різновидом, на що вказується у п. 22 ст. 92 Конституції України. Тому з метою розкриття адміністративної відповідальності в Україні розглянемо основні риси юридичної відповідальності загалом, які є єдиними для всіх її різновидів.

Юридична відповідальність є однією з форм, особливим різновидом соціальної відповідальності, засобом державного забезпечення, охорони і захисту як природного права, яке має загальносоціальне, людське походження, є основою невід'ємних природних прав людини на життя, свободу, забезпечення її потреб і інтересів, способу існування і розвитку, так і позитивного права, яке походить від держави і оформлене у вигляді правових норм, що містяться в офіційних законодавчих і підзаконних актах. Традиційно юридичну відповідальність поділяють на: перспективну (позитивну) юридичну відповідальність, яка реалізується у правомірній, соціально корисній поведінці особи, і ретроспективну (негативну), яка являє собою відповідну реакцію держави на вчинення правопорушення, на минуле і протиправне винне діяння, має негативні наслідки для правопорушника і полягає у застосуванні до нього заходів державного примусу [4, с. 24].

Юридична відповідальність – це перш за все, відповідальне ставлення особи до своїх обов'язків, відповідальність за правильне виконання фізичною і юридичною особою покладених на них законом обов'язків. Будь-яка фізична і юридична особа є відповідальною перед суспільством, державою за добросовісне і правильне виконання своїх обов'язків, тобто відповідальність у її позитивному значенні. Такий позитивний прояв відповідальності скерований у майбутнє і носить перспективний характер, сприяє закріпленню у фізичної особи особистого стереотипу у вигляді звички чинити відповідально у всіх подібних випадках. Якщо обов'язок не виконаний, коли суб'єкт чинить всупереч нормативним вимогам, настає відповідальність ретроспективно з приводу вже скоєного правопорушення у її негативному значенні – примус, стягнення, покарання [5, с. 72–75]. Причому ті вчені, які констатують існування двохаспектної юридичної відповідальності (дуалістичний підхід), визнають ретроспективну (негативну) юридичну відповідальність як пріоритетну, оскільки змістове навантаження терміна «відповідальність» пов'язане з певними утисками, яких має зазнати особа-правопорушник [6, с. 20].

Ми поділяємо точку зору вченої І. А. Мацелюх, що зміст правової відповідальності – обов'язок особи усвідомлено, відповідально ставитися до виконання вимог,

що висувуються до неї державою, суспільством, іншими особами, діяти в межах і відповідно до цих вимог (позитивна відповідальність). Якщо особа порушує ці вимоги, здійснює вчинки, що суперечать державі, суспільству, іншим особам, настає ретроспективна відповідальність. Тобто зміст категорії «правова відповідальність» ширший від категорії «юридична відповідальність», його становлять позитивна і ретроспективна відповідальність, а юридична може існувати тільки в минулому часі – ретроспективі [7, с. 247].

У контексті нашого дослідження заслуговують уваги висновки вченого Л. І. Каленіченка, який виділяє різні стани юридичної відповідальності і зазначає, що юридична відповідальність, як об'єктивна правова реальність, існує у відповідних нормативно-правових актах, тобто є статистичною. Однак із моменту вчинення правопорушення юридична відповідальність набуває динамічного характеру, знаходить своє відображення у реальному житті, у конкретних правових відносинах, переходить із площини об'єктивної реальності в площину конкретних правовідносин [8].

З метою дослідження сутності та змісту адміністративної відповідальності необхідно чітко визначитися із філософським розумінням категорій «сутність» та «зміст», адже, як стверджує відомий представник Львівської школи права академік АПР України П. М. Рабінович, «осягнення, збагнення сутності тих феноменів, які становлять предмет відповідної науки, є її найголовнішою, домінуючою функцією. Теорія (чи концепція), яка саме цієї функції не виконує, навряд чи може заслуговувати на статус наукової» [9, с. 7].

Категорії сутності та змісту не є тотожними. Дослідник екстраполяції загальнофілософських категорій сутності і змісту у теорію держави, вчений і практик М. В. Серебро стверджує, що сутність як філософська категорія характеризує те головне в явищі, що визначає його природу, що робить явище самим собою. Сутність характеризує саме стійке, інваріантне в явищі, на відміну від мінливого та варіативного. Саме сутність і має бути основою для описання будь-якого явища у поняттях як більш загальна та разом із тим більш глибока характеристика. Зміст є більш конкретним, і через те він є багатшим за сутність, він є менш абстрактним і відображає об'єктивний бік такого предмета у певній історичній обстановці. Зміст – плинний, нестійкий, мінливий, такий, що весь час оновлюється. Сутність – це абсолютна сторона явища, статистична характеристика, а зміст – це відносний, динамічний параметр явища [10, с. 103–106].

Безумовно, норми адміністративного права, які регулюють відносини відповідальності, мають свої особливості, але ці особливості не мають суперечити загальноправовій юридичній відповідальності, її цілям, функціям, підставам тощо, оскільки адміністративна відповідальність, як ми вже зазначали, є її різновидом. На доктринальному рівні особливості сучасної адміністративної відповідальності визначив В. К. Колпаков, який зазначив, що «її місце і роль на адміністративно-правовому просторі визначається, по-перше, тим, що відносини адміністративної відповідальності разом із відносинами публічного управління, адміністративних послуг і адміністративного судочинства утворюють предмет адміністративного права. По-друге, суттєва особливість адміністративної відповідальності полягає у прагматичності її теоретичних концепцій, домінуюча спрямованість яких окреслена проблематикою Кодексу України про адміністративні правопорушення. По-третє, особливістю адміністративної відповідальності є генетичні зв'язки з відповідальністю кримінальною, а адміністративного проступку – зі злочином» [11, с. 7].

Адміністративна відповідальність, як різновид юридичної відповідальності, характеризується такими специфічними ознаками:

- широтою сфери застосування в сфері публічної адміністрації в різних галузях економічного, соціального і політичного життя країни, є одним із найпоширеніших видів юридичної відповідальності, яка настає за порушення як адміністративно-правових норм, так і норм інших галузей права;

- це ретроспективна (негативна) юридична відповідальність, яка являє собою відповідну реакцію держави в особі уповноважених державних органів або службових осіб на вчинення адміністративного правопорушення, має негативні наслідки для правопорушника і полягає у застосуванні до нього заходів державного примусу;

- вона виникає з моменту офіційного звинувачення особи у вчиненні правопорушення (проступку), який відповідно до ст. 9 КУпАП є підставою виникнення адміністративної відповідальності, причому законодавство чітко визначає види адміністративних правопорушень (проступків), можливі види стягнень за їх скоєння (ст. 24 КУпАП), а також перелік державних органів (посадових осіб), які уповноважені застосовувати ці стягнення до правопорушників (ст. 213 КУпАП);

- застосовується до осіб, які здійснили адміністративні правопорушення, що не

пов'язані з виконанням службових обов'язків, правопорушники не пов'язані відносинами службового підпорядкування (що є характерним для дисциплінарної відповідальності) або будь-якими іншими відносинами з державними органами (посадовими особами), які уповноважені державою застосовувати до правопорушників адміністративні стягнення і наділені для цього відповідними державно-владними повноваженнями;

– притягнення до адміністративної відповідальності носить публічний характер і є відповідно до ст. 23 КУпАП застосуванням до правопорушників адміністративних стягнень, які є мірою відповідальності, застосовуються з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співіснування, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами;

– види адміністративних стягнень, які можуть застосовуватися до правопорушників, перелічені у ст. 24 КУпАП і передбачають менш суворі правові обмеження, ніж, наприклад, заходи кримінальної відповідальності, які знаходять свій прояв у комбінації засудження із застосуванням різних заходів впливу;

– менш складним, спрощеним, процесуальним порядком застосування заходів адміністративного примусу, наприклад, здебільшого уповноважені на те посадові особи мають право накладати стягнення на місці вчинення правопорушення, що створює умови для його оперативного (швидкого) впливу на правопорушника, на відміну від кримінального чи цивільного процесів,

– адміністративна відповідальність застосовується органами державного управління (уповноваженими посадовими особами), які уповноважені на це державою і вважається, головним чином, позасудовим видом юридичної відповідальності, але здебільшого адміністративні стягнення накладаються судами (суддями) шляхом винесення постанови про накладення адміністративного стягнення, але і в таких випадках зберігається саме адміністративний порядок притягнення до відповідальності.

Поняття адміністративної відповідальності, як найбільш поширеного виду юридичної відповідальності, було і залишається найбільш суперечливим і дискусійним питанням адміністративно-правової науки.

Так, дослідник адміністративної відповідальності Д. М. Лук'янець вважає, що адміністративна відповідальність – це відносини, що виникають між органами виконавчої влади і фізичними або юридичними осо-

бами (за умов відсутності між ними відносин службового підпорядкування) з приводу вчинення останніми передбачених законодавством діянь і полягають у застосуванні до них в адміністративному порядку передбачених законом стягнень [12, с. 26–34].

Ми вважаємо, що адміністративна відповідальність існує не тільки у вигляді правовідносин, а й як об'єктивна правова реальність у відповідних нормативно-правових актах, які передбачають адміністративну відповідальність за вчинення правопорушень.

Цікавою є точка зору державного діяча сучасної України, юриста-практика і науковця А. В. Матіоса, який зазначив, що «як правова якість суб'єктів правовідносин адміністративна відповідальність являє собою суб'єктивний юридичний обов'язок для осіб, винних у порушенні встановлених адміністративно-правовими нормами правил поведінки, відшкодувати заподіяні суспільним відносинам збитки і зазнати заходів адміністративного стягнення відповідно до чинного законодавства» [13, с. 12].

На нашу думку, визначення юридичної відповідальності як суб'єктивного юридичного обов'язку не є точним, оскільки такий обов'язок може бути тільки в межах правовідносин, суб'єктами яких можуть бути конкретні суб'єкти – державні органи, уповноважені державні особи, тобто якщо дотримуватися логіки, то правопорушник несе відповідальність не перед державою, яка встановила юридичну відповідальність у правових нормах, а перед державними органами або уповноваженими особами, що, на нашу думку, не зовсім точно.

Крім того, вважаємо, що відповідальність – це не «суб'єктивний юридичний обов'язок відшкодувати збитки і зазнати заходів адміністративного стягнення», а саме реальне відшкодування збитків і справжнє зазнавання заходів адміністративного стягнення.

Розробники проекту Концепції реформування адміністративного права України, який був переданий на розгляд парламенту України ще у 2000 році, вважають, що суб'єкти владних повноважень (представники держави) несуть адміністративну відповідальність на підставі адміністративних правопорушень, тобто порушень адміністративно-правових норм, відповідно до рішень адміністративного суду, а особи несуть адміністративну відповідальність за вчинені адміністративні проступки як різновиди адміністративних правопорушень. На підставі цих положень автори проекту Концепції вважають за доцільне відмовитися від застосування у КУпАП терміна «адміністративне правопорушення», залишивши

термін «адміністративний проступок», відповідно перейменувавши законодавчий акт [14, с. 31–32].

Відомий український вчений-адміністративіст В. К. Колпаков визначив адміністративну відповідальність як: передбачене законодавством, примусове, з додержанням встановленої процедури, застосування правомочним суб'єктом до осіб, які вчинили адміністративні проступки, заходів впливу, які виконані правопорушником [11, с. 76; 3, с. 22].

Більш широке дає визначення адміністративної відповідальності видатна українська вчена-правознавець у галузі адміністративістики, яка зробила значний творчий внесок у розвиток національного адміністративного права, Т. О. Коломєць, яка вважає, що адміністративна відповідальність – «це різновид юридичної відповідальності, специфічна форма негативного реагування з боку держави на відповідну категорію протиправних діянь, (насамперед, адміністративних проступків), а особи, які вчинили зазначені правопорушення, мають відповісти перед уповноваженим державним органом за свої неправомірні дії і понести адміністративне стягнення в установлених законом формах і порядку» [15, с. 9].

Вважаємо, що коректніше зазначити, що це негативне реагування не «з боку уповноваженого органу», а з боку держави, правопорушник мусить відповісти перед державою в особі уповноваженого державного органу, а не перед уповноваженим органом, який держава наділяє правом притягнути правопорушника до відповідальності.

Учений В. В. Гаращук, зважаючи на погляди вітчизняних науковців та положення чинного законодавства, розглядає поняття «адміністративна відповідальність» як вид юридичної відповідальності, яка застосовується до особи за протиправні діяння, що визнаються законодавством адміністративними проступками, адміністративних стягнень, що тягнуть для неї обтяжливі наслідки майнового, морального, особистісного характеру і накладаються уповноваженими органами чи їх посадовими особами на підставах і у порядку, встановлених нормами адміністративного права [16, с. 101].

Безумовно, всі визначення адміністративної відповідальності є результатом копійної науково-дослідної роботи вчених-адміністративістів і юристів-практиків, однак фундаментальне оновлення адміністративного права передбачає й нові підходи до визначення поняття «адміністративна відповідальність», інтеграції досягнень юридичної науки і практики.

Висновки

З урахуванням вищевикладеного вважаємо, що сутністю адміністративної відповідальності, її головною якістю, що визначає її правову природу і без якої цей феномен правової дійсності не існує, є понесення правопорушником в установлених законом формах і порядку заходів адміністративного стягнення і заходів впливу, що застосовуються до неповнолітніх, які відповідно до ст. 23 КУпАП є мірою відповідальності і застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами.

Зміст адміністративної відповідальності, яка виникає внаслідок скоєння адміністративного правопорушення, становлять: сукупність матеріальних і процесуальних адміністративно-правових норм, які встановлюють і визначають порядок реалізації адміністративної відповідальності, і правовідносини, які виникають на підставі цих норм під час провадження у справах про адміністративні правопорушення суб'єктом адміністративної юрисдикції, завдяки чому реалізується обов'язок особи, винної у вчиненні адміністративного проступку, перетерпіти передбачені чинним законодавством обмеження матеріального, морального чи організаційного характеру.

Що стосується поняття «адміністративна відповідальність», то, на нашу думку, з урахуванням точок зору інших учених-адміністративістів адміністративна відповідальність – це формально закріплений у адміністративно-правових нормах (юридична підстава) різновид ретроспективної юридичної відповідальності – негативної адміністративно-правової реакції держави на порушення як адміністративно-правових норм, так і норм інших галузей права в різних сферах публічного адміністрування, яка виникає з моменту вчинення адміністративного правопорушення (фактична підстава) і знаходить своє відображення у конкретних матеріальних і процесуальних правовідносинах між правопорушником і державою, метою яких є понесення правопорушником в установлених законом формах і порядку заходів адміністративного стягнення, яке є мірою відповідальності і застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами.

Список використаних джерел:

1. Авер'янов В. Нова доктрина українського адміністративного права: концептуальні позиції. *Право України*. 2006. № 5. С. 11–17.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 грудня 1984 р. / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 9.01.2020).
3. Адміністративна відповідальність : курс лекцій / за ред. О. В. Кузьменко. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 568 с.
4. Іванова О. І. Юридична відповідальність як різновид соціальної відповідальності. *Вісник Академії адвокатури України*. 2012. № 3 (25). С. 26–21.
5. Строгович М. С. Сущность юридической ответственности. *Советское государство и право*. 1979. № 5. С. 72–78.
6. Юридична відповідальність: проблеми виключення та звільнення / Колектив авторів. Відп. ред. Ю. В. Баулін. Донецьк : ПП «ВД «Кальміусь», 2013. 424 с.
7. Мацелюх І. А. Співвідношення понять соціальної, юридичної та правової відповідальності в науковому дискурсі. *Публічне право*. 2017. № 1 (25). С. 243–249.
8. Каленіченко Л.І. Юридична відповідальність як динамічне правове явище. *Форум права: електрон. наук. фахове вид.* 2017. № 3. С. 67–71. URL: <http://nbuv.gov.ua/jpdf/>

FP_index.htm_2017_3_13.pdf (дата звернення: 26.01.2020).

9. Рабінович П. М. Виявлення соціальної сутності правових і державних явищ – головне завдання юридичної науки. *Юридична наука*. 2011. № 1 (1). С. 7–13.
10. Serebro Mykhailo. Problems of extrapolation of general philosophical categories “essence” and “content” to the theory of state. *Evropsk politick a prvni diskurz*. 2018, V. 5, Iss. 2. P. 102–109.
11. Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право) : навчальний посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 256 с.
12. Лук'янець Д. М. Інститут адміністративної відповідальності: проблеми розвитку : монографія. Київ : Інститут держави і права ім. Корещького НАН України, 2001. 220 с.
13. Матіос А. Зміст і сутність адміністративної відповідальності. *Право України*. 2006. № 2. С. 9–12.
14. Коліушко І., Банчук О. Поняття адміністративної відповідальності та адміністративного правопорушення в сучасному українському праві. *Право України*. 2008. № 4. С. 31–36.
15. Коломоєць Т. О. Адміністративна відповідальність : навчальний посібник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ : Істина, 2011. 184 с.
16. Гарашук В. В. Адміністративна відповідальність: поняття, сутність та значення. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2017. № 2 (34). С. 98–103.

At the end of the 20th – beginning of the 21st century in Ukraine the period of formation of a new, post-Soviet doctrine of administrative law began, its orientation towards the protection of human rights and interests. At this time, the study of administrative responsibility has become even more relevant, but its research cannot be carried out in isolation from the general legal liability, which, above all, is the responsible attitude of a person to her duties assigned to her by law. In the event of a subject's violation of regulatory requirements, retrospective liability for an offense has occurred.

The essence of administrative responsibility is punishment (which consists not only of condemnation of socially harmful act, but also of incurring the appropriate punishment – compensation of the losses caused to public relations and suffering of adverse consequences in the form of administrative penalties).

The content of administrative responsibility is reflected in specific substantive and procedural legal relations between the offender and the state, the purpose of which is to punish the offender as well as to educate the offender in the spirit of compliance with the laws of Ukraine, to prevent the commission of new offenses by the offender himself and other offenders.

In our opinion, administrative responsibility is a formally enshrined in administrative law (legal basis) a kind of retrospective legal liability – a negative reaction of the state to violations of both administrative and legal norms in other spheres of public administration, arising from the moment of committing an administrative offense (factual basis) and is reflected in the specific substantive and procedural relations between the offender and the state, the purpose of which is to punish the offender – condemnation of socially harmful acts and incurring the appropriate punishment – compensation for damage caused to the public relations and inconvenience in the form of administrative penalties, as well as education of the offender in the spirit of compliance with the laws of Ukraine, prevention of offenses.

Key words: administrative responsibility, kind of legal responsibility, essence and content of administrative responsibility.